

Ročník 1991

Sbírka zákonů

ČESKÉ A SLOVENSKÉ FEDERATIVNÍ REPUBLIKY

ČESKÉ REPUBLIKY / SLOVENSKÉ REPUBLIKY

Částka 45

Rozeslána dne 24. června 1991

Cena Kčs 5,10
(dotisk)

OBSAH:

- 227. Zákon, kterým se mění a doplňuje zákon č. 92/1949 Sb., branný zákon, ve znění pozdějších předpisů
- 228. Zákon, kterým se mění a doplňuje zákon č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků, ve znění pozdějších předpisů
- 229. Zákon o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku
- 230. Nařízení vlády České republiky o zřizování středních odborných učilišť a středisek praktického vyučování ústředními orgány státní správy a o podmínkách uzavírání smluv k jejich materiálnímu a finančnímu zabezpečení

227

ZÁKON

ze dne 15. května 1991,

kterým se mění a doplňuje zákon č. 92/1949 Sb., branný zákon, ve znění pozdějších předpisů

Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky se usneslo na tomto zákoně:

Čl. I

Zákon č. 92/1949 Sb., branný zákon, ve znění pozdějších předpisů (úplné znění č. 309/1990 Sb.), se mění a doplňuje takto:

1. V § 1 se doplňuje odstavec 4, který včetně odkazu zní:

„(4) Vojáků v činné službě smí být se souhlasem vlády České a Slovenské Federativní Republiky použi-

to také při střežení objektů zvláštního významu a k ochraně státních hranic. Vojáci při střežení mají práva a povinnosti jako příslušníci Sboru národní bezpečnosti.¹⁾ Podrobnosti stanoví vláda České a Slovenské Federativní Republiky nařízením.

¹⁾ Zákon č. 40/1974 Sb., o Sboru národní bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů.“

2. V § 9 odst. 3 se dosavadní odkaz ¹⁾ označuje jako odkaz ²⁾.

3. V § 15 odst. 3 ve čtvrté větě se slova „není opravného prostředku“ nahrazují slovy „se může bra-

nec odvolat“; za čtvrtou větu se vkládá nová věta, která zní: „Odvolání proti odvodnímu rozhodnutí je možné pouze na základě nových skutečností, které v době odvodního řízení nebyly známé; podání odvolání nemá odkladný účinek.“.

4. V § 15 odst. 4 se slovo „krajské“ nahrazuje slovem „vyšší³⁾“.

5. V § 15 odst. 4 odkaz³⁾ zní:

³⁾ Komise u územního vojenského správního orgánu druhého stupně.“.

6. V § 18 odst. 1 se slovo „krajská“ nahrazuje slovem „vyšší“.

7. V § 18 odst. 4 se slovo „krajské“ nahrazuje slovem „vyšší“.

8. § 19 odst. 1 zní:

„(1) Branci se při použití veřejných dopravních prostředků hradí výdaje vynaložené na cestu z místa trvalého nebo přechodného bydliště k zápisu, odvodu a zpět.“.

9. V § 22 odst. 1 písm. e) se vypouští slova „podle pravomocného rozhodnutí příslušného orgánu“.

10. V § 25 se za odstavec 1 zařazuje nový odstavec 2, který zní:

„(2) Vojáci z povolání setrvávají ve vojenské činné službě do splnění převzatého závazku, který činí nejméně 10 let.“.

Dosavadní odstavce 2 a 3 se označují jako 3 a 4; v nově označeném odstavci 3 se za slova „Vojáci z povolání“ vkládají slova „po splnění převzatého závazku se svým souhlasem“.

11. § 30 odst. 3 zní:

„(3) O žádostech za určení k náhradní službě rozhoduje náčelník okresní vojenské správy. Řízení o žádostech upraví vláda České a Slovenské Federativní Republiky nařízením.“.

12. V § 30 odst. 4 se v první větě slovo „komise“ nahrazuje slovy „náčelník okresní vojenské správy“.

13. V § 33 odst. 2 se vypouští odkaz²⁾.

14. § 34 odst. 1 první věta zní: „Odvedencům, kteří se připravují na určité povolání, lze na jejich žádost povolit odklad základní (náhradní) služby, a to nejdéle do stanoveného nástupního dne v roce, v němž dovrší 25 let, a jde-li o studující vysokých škol, do ukončení studia, nejdéle však do 30 let.“.

15. V § 34 odst. 1 se v druhé větě číslovka „22“ nahrazuje číslovkou „25“.

16. V § 37 odst. 3 se připojuje třetí věta, která zní: „Výši náhrady za nesplnění závazku k další službě stanoví federální ministerstvo obrany a federální ministerstvo vnitra v dohodě s federálním ministerstvem financí.“.

17. § 39 odst. 1, 2 a 3 znějí:

„(1) Vojíní, svobodníci a poddůstojníci v záloze jsou povinni vojenskými cvičeními v úhrnné době 12 týdnů; vojáci v záloze, kteří konali základní (náhradní) službu kratší než tři čtvrtiny této služby (§ 27 odst. 2 a 3, § 28 odst. 3), jsou povinni vojenskými cvičeními v úhrnné době 16 týdnů.

(2) Generálové, důstojníci a praporčíci v záloze jsou povinni vojenskými cvičeními v úhrnné době 16 týdnů; do ní se započítávají vojenská cvičení, která vykonali jako příslušníci mužstva nebo poddůstojníci.

(3) Vláda České a Slovenské Federativní Republiky stanoví nařízením počet vojenských cvičení, přičemž určí za jakých podmínek může federální ministerstvo obrany stanovit délku a dobu konání jednotlivých vojenských cvičení a prominout konání vojenského cvičení nebo jeho části a stanovit, v kterých případech lze vykonanou mimořádnou nebo zvláštní službu započítat jako vojenské cvičení.“.

18. V § 39 se vypouští odstavec 7 a odstavec 8 se označuje jako odstavec 7.

19. V § 51 se vypouští odstavec 2; zároveň se zrušuje číslování odstavce 1.

20. V § 52 odst. 4 první věta zní: „Osoby, které poruší odvodní povinnost nebo naruší průběh odvodního řízení, neuposlechnou povolání vydaného na základě branného zákona orgánem vojenské správy, úmyslně zničí, poškodí nebo zneužijí průkaz vydaný branci nebo vojákovi anebo průkaz o neschopnosti k vojenské činné službě, se dopouští přestupku, za který lze uložit pokutu do 3000 Kčs.“.

21. § 76 odst. 1 včetně odkazů⁴⁾ a⁵⁾ zní:

„(1) Pokud tento zákon nebo předpisy vydané podle něho nestanoví jinak, jsou k vydávání rozhodnutí a opatření podle tohoto zákona příslušné v prvním stupni okresní (a jim na roveň postavené) vojenské správy a příslušné územní orgány státní správy, ve druhém stupni velitelství vojenských okruhů⁴⁾ a příslušné územní orgány státní správy⁵⁾. Sídla územních vojenských správních orgánů a obvody jejich působnosti stanoví federální ministerstvo obrany. Příslušnost vojenských útvarů ve věcech vojáků v činné službě upraví federální ministerstvo obrany a federální ministerstvo vnitra služebními předpisy.

4) Územní vojenské správní orgány s obvodem působnosti na území příslušné republiky.

5) Např. zákon ČNR č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, zákon SNR č. 472/1990 Sb., o organizaci místní státní správy.“

Dosavadní odkaz ³⁾ se vypouští.

Čl. II

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Havel v. r.

Dubček v. r.

Čalfa v. r.

228

ZÁKON

ze dne 15. května 1991,

kterým se mění a doplňuje zákon č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků, ve znění pozdějších předpisů

Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky se usneslo na tomto zákoně:

Čl. I

Zákon č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků, ve znění zákona č. 59/1969 Sb., zákona č. 100/1970 Sb., zákona č. 65/1978 Sb. a zákona č. 74/1990 Sb., se mění a doplňuje takto:

1. § 1 zní:

„§ 1

Zákon upravuje některé právní poměry občanů České a Slovenské Federativní Republiky, konajících službu v ozbrojených silách České a Slovenské Federativní Republiky od počátku výkonu a po celou dobu trvání i po ukončení jejich vojenské činné služby.“

2. V § 2 odst. 2 se slova „voják československé armády“, „pro ochranu svobody“ a „Pro ochranu vlasti“ nahrazují slovy „voják ozbrojených sil“, „pro obranu svobody“ a „Pro obranu vlasti“.

3. V § 3 odst. 1 se slovo „politických“ nahrazuje slovem „morálních“.

4. V § 3 odst. 2 se slova „morálně politickým“ nahrazují slovem „morálním“.

5. § 4 písm. a), b) a c) zní:

„a) mužstva: vojín a svobodník,

b) poddůstojníků: desátník, četař, rotný,

c) praporčíků: rotmistr, nadrotmistr, podpraporčík, praporčík, nadpraporčík,“.

6. § 5 odst. 2 zní:

„(2) Do vyšších hodností mohou být jmenováni nebo povýšeni jen vojáci s potřebnými duševními schopnostmi a tělesnou zdatností, kteří splňují odborné požadavky stanovené obecně závaznými právními předpisy vydanými federálním ministerstvem obrany a federálním ministerstvem vnitra.“

7. § 6 odst. 1 zní:

„(1) Vyšší hodnost

a) bude odňata vojákovi za zvlášť závažné porušení povinností a jednání směřující proti ústavnímu zřízení České a Slovenské Federativní Republiky a jejím ozbrojeným silám;

b) může být odňata vojákovi, který se dopustil závažného jednání, jež je v rozporu s ustanovením vojenské přísahy, morálními a odbornými požadavky kladenými na příslušníka ozbrojených sil.“

8. V § 10 odst. 1 se slovo „politických“ nahrazuje slovem „morálních“.

9. V § 16 se vypouštějí slova „zákona o přečinech nebo podle jiných předpisů“.

10. Text § 16 se označuje jako odstavec 1 a doplňuje se odstavcem 2, který včetně odkazu ¹⁾ zní:

„(2) Kázeňským přestupkem je také jednání označené za přestupek ve zvláštních zákonech.¹⁾“

¹⁾ Např. zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích, zákon Slovenské národní rady č. 372/1990 Sb., o přestupcích, zákon č. 528/1990 Sb., devizový zákon.“

11. § 17 zní:

„§ 17

Kázeňské tresty

(1) Kázeňskými tresty jsou: důtka, přísná důtka, nepovolení vycházek, zostřené nepovolení vycházek, vězení, snížení hodnosti o jeden stupeň, u poddůstojníků a svobodníků též odnětí hodnosti.

(2) Nejvyšší výměra kázeňského trestu vězení je 14 dnů.

(3) Za kázeňské přestupky uvedené v § 16 odst. 2 se ukládají tresty a ochranná opatření podle zvláštních zákonů.¹⁾“

12. § 18 se doplňuje odstavci 4 a 5, které zní:

„(4) Ukládat tresty a ochranná opatření za kázeňské přestupky uvedené v § 16 odst. 2 mohou jen velitelé útvarů a velitelé vyšší na místě orgánů uvedených ve zvláštních zákonech.¹⁾“

(5) Rozhodnutí o uložení kázeňského trestu musí mít písemnou formu a musí být obviněnému vyhlášeno včetně poučení o jeho právu na odvolání.“

13. § 19 se vypouští.

14. § 20 zní:

„§ 20

Odvolání

(1) Proti uloženému kázeňskému trestu se lze odvolat, a to do dvou dnů od doručení rozhodnutí; lhůta počíná dnem, který následuje po dni doručení rozhodnutí.

(2) Odvolání má odkladný účinek.

(3) Odvolání lze podat nejbližšímu nadřízenému toho, kdo trest uložil. Nadřízený může uložený trest zrušit, zmírnit nebo ponechat v platnosti. Proti rozhodnutí nadřízeného o odvolání se nelze odvolat.“

15. § 21 se doplňuje odstavcem 3, který včetně odkazu ²⁾ zní:

„(3) Pravomocné rozhodnutí o uložení trestu a ochranného opatření podle zvláštních zákonů je vykonatelné podle správního řádu²⁾ i u osob, které přestaly podléhat vojenské kázeňské pravomoci.

²⁾ Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád).“

16. Za § 21 se vkládá nový § 21a, který zní:

„§ 21a

Amnestii ve věcech přestupků osob podléhajících vojenské kázeňské pravomoci uděluje prezident České a Slovenské Federativní Republiky.“

17. § 22 zní:

„§ 22

(1) Na projednávání kázeňských přestupků uvedených v § 16 odst. 2 se použijí ustanovení zvláštních zákonů¹⁾ s odchylkami stanovenými tímto zákonem.

(2) Pokuty a náhrady nákladů řízení uložené podle § 16 odst. 2 jsou příjmem státního rozpočtu České a Slovenské Federativní Republiky.

(3) Podrobnější úpravu vojenského kázeňského práva stanoví kázeňský řád, který vydá prezident České a Slovenské Federativní Republiky.“

18. § 25 zní:

„§ 25

Služební poměr vojáka z povolání se uzavírá písemnou formou na dobu nejméně 10 let; vzniká dnem, který byl sjednán dohodou mezi občanem a příslušným orgánem ozbrojených sil. Služební poměr vojáka z povolání zaniká propuštěním z tohoto služebního poměru, odnětím nebo ztrátou vojenské hodnosti, propuštěním z vojska nebo úmrtím.“

19. § 26 odst. 1 a 2 zní:

„(1) Ze služebního poměru vojáka z povolání se propustí vojáci

- a) kteří byli uznáni vojenskou lékařskou komisí neschopnými k vojenské činné službě ze zdravotních důvodů,
- b) u nichž vojenská lékařská komise stanovila sníženou schopnost k vojenské činné službě ze zdravotních důvodů a pro něž není v ozbrojených silách jiné vhodné zařazení,
- c) pro něž není při snížení počtů ozbrojených sil nebo při jejich reorganizaci jiné služební zařazení,
- d) kteří byli pravomocně odsouzeni soudem za úmyslný trestný čin k nepodmíněnému trestu odnětí svobody,
- e) kteří mají na základě usnesení vlády České a Slovenské Federativní Republiky přejít k civilním orgánům nebo organizacím na funkce neplánované pro vojáky z povolání,
- f) na vlastní žádost po splnění převzatého závazku.

(2) Ze služebního poměru vojáka z povolání lze propustit vojáky

- a) kteří ve vojenské činné službě dosáhli věkové hranice stanovené v branném zákoně,
- b) kteří splňují podmínky nároku na starobní důchod,
- c) na vlastní žádost z důvodů hodných zvláštního zřetele před splněním závazku,
- d) kteří byli pravomocně odsouzeni soudem pro trestný čin, nejde-li o případ uvedený v odstavci 1 písm. d),
- e) pro služební nezpůsobilost.“

20. V § 26 odst. 4 a 5 se slova „e) nebo f)“ nahrazují písmenem „d“).

21. V § 27 odst. 2 se písmeno „d)“ nahrazuje písmenem „c“).

22. § 29 zní:

„§ 29

(1) Vojákům z povolání není dovoleno uzavřít ve dlejší pracovní poměr ani vykonávat podnikatelskou činnost. Jiné výdělečné práce mohou vojáci z povolání konat za předpokladu, že tato činnost nebude narušovat výkon jejich služebních povinností.

(2) Vojáci z povolání mohou studovat na školách mimo ozbrojené síly, jestliže toto studium není na překážku plnění jejich služebních povinností.“

23. § 31 odst. 3 zní:

„(3) Vojákům z povolání propuštěným ze služebního poměru podle § 26 odst. 1 písm. a), b) a c) a odst. 2 písm. a), kteří nemají nárok na příspěvek za službu nebo na důchod ze sociálního zabezpečení, se poskytuje po dobu dvou let od propuštění platové vyrovnání, jestliže jejich služební poměr trval alespoň 10 let. Platové vyrovnání do výše posledního čistého příjmu se poskytuje od nástupu občanského zaměstnání nebo ode dne vzetí do evidence uchazečů o zaměstnání u příslušného úřadu práce a nebo od počátku přípravy na občanské povolání.“

24. § 31 odst. 5 zní:

„(5) Vojákům z povolání propuštěným ze služebního poměru podle § 26 odst. 1 písm. a), b), c) a f) anebo odst. 2 písm. a), kteří nemají nárok na příspěvek za službu, platové vyrovnání nebo důchod ze sociálního zabezpečení, se poskytuje po dobu jednoho roku ode dne propuštění hodnostní plat odpovídající hodnosti dosažené ke dni propuštění.“

25. V § 31 odst. 6 se odkaz ¹⁾ označuje jako odkaz ³⁾.

26. V § 31 se vypouští odstavec 7.

27. Za § 31 se vkládá nový § 31a, který zní:

„§ 31a

Ustanovení § 23, § 26 odst. 1 písm. a) až d) a f),

odst. 2, odst. 4 až 6, § 27, § 28 odst. 1 a 2, § 28a, 29, 30, 31 se vztahuje též na vojáky, kteří jsou po dobu vojenské činné služby hmotně zabezpečeni jako vojáci z povolání.“

28. V § 32 odst. 3 se číslovka „7“ nahrazuje číslovkou „6“.

29. V § 33 odst. 1 se slova „§ 26 odst. 1 nebo odst. 2 písm. a) až e)“ nahrazují slovy „§ 26 odst. 1 písm. a) až c), e) a f) a odst. 2“ a slova „§ 26 odst. 2 písm. f)“ se nahrazují slovy „§ 26 odst. 1 písm. d)“.

30. V § 33 odst. 7 se odkaz ²⁾ označuje jako odkaz ⁴⁾.

31. Díl IX zní:

„DÍL IX Použití zbraně

§ 34

(1) Voják v činné službě (dále jen „voják“) je oprávněn při výkonu pořádkové, strážní, eskortní a dozorcí služby se střelnou zbraní ji použít jen v těchto případech:

- a) aby v případě nutné obrany odvrátil útok vedený proti jeho osobě nebo mu bezprostředně hrozící anebo útok na život jiné osoby,
- b) aby odvrátil nebezpečný útok, který ohrožuje střežený objekt nebo stanoviště, po marné výzvě, aby bylo upuštěno od útoku,
- c) aby zamezil útěku osoby ozbrojené nebo důvodně podezřelé ze spáchání zvláště závažného trestného činu, kterou nelze jiným způsobem zadržet,
- d) je-li třeba zneškodnit zvíře ohrožující život nebo zdraví osob.

(2) Voják je povinen, jestliže je to s ohledem na okolnosti případu možné, před použitím střelné zbraně vyzvat k upuštění od útoku či útěku zvoláním „Stůj“, „Stůj nebo střelím“ a podle okolností užít i výstražného výstřelu. Při použití střelné zbraně je povinen dbát nutné opatrnosti, neohrožovat života nezpůsobit zranění jiným osobám a co nejvíce šetřit život osoby, proti níž zákrok směřuje.

3) Voják je povinen, pokud to ohrožení dovoluje, před použitím střelné zbraně užít domluvy, napomenutí nebo použít hmatů a chvatů sebeobrany, služebního psa a úderu střelnou zbraní.

(4) Voják je oprávněn použít toho z prostředků uvedených v odstavcích 1, 2, 3, který umožňuje splnění povinností a přitom co nejméně ohrožuje život a zdraví osob, proti nimž zakročuje. Zároveň dbá, aby tohoto prostředku bylo použito jen způsobem přiměřeným a aby případná škoda nebyla ve zřejmém nepoměru k významu chráněného zájmu.

(5) Při zákroku nesmí být použito střelné zbraně, úderu střelnou zbraní a služebního psa proti ženě, jejíž těhotenství je zjevně patrné, osobě vysokého věku, osobě se zjevnou tělesnou vadou nebo nemocí a dítěti s výjimkou případu, kdy to povaha útoku vedeného těmito osobami proti chráněnému zájmu nebo mimořádnost vzniklé situace podle odstavce 1 písm. a) a b) nezbytně vyžaduje.

(6) Použití střelné zbraně, služebního psa, hmatů a chvatů sebeobrany a úderu střelnou zbraní je voják povinen neprodleně po jejich použití hlásit nadřízenému a o těchto zákrocích se sepíše u útvaru záznam.“.

32. Za § 34 se vkládá nový § 34a, který zní:

„§ 34a
Náhrada škody

(1) Stát odpovídá za škodu osobě, která poskytla pomoc vojáku v činné službě při výkonu pořádkové, strážní, eskortní a dozorcí služby na žádost vojáka nebo s jeho vědomím (dále jen „poškozený“). Stát se této odpovědnosti může zbavit jen tehdy, způsobil-li si poškozený škodu úmyslně.

(2) Došlo-li u poškozeného k újmě na zdraví nebo ke smrti, postupuje se podle předpisů o odškodňování pracovních úrazů pracovníků. Vláda České a Slovenské Federativní Republiky může stanovit obecně závazným právním předpisem, ve kterých případech a v jakém rozsahu:

- a) náleží poškozenému vedle nároků podle pracovních předpisů jednorázové mimořádné odškodnění;
- b) se zvyšuje jednorázové odškodnění náležející podle pracovních předpisů pozůstalým po po-

škozeném a kdy lze takové odškodnění přiznat osobám, které byly na poškozeného odkázány výživou.

(3) Stát hradí i škodu, kterou poškozený způsobil v souvislosti s pomocí poskytnutou podle odstavce 1.

(4) Poškozenému se hradí též škoda na věcech, která mu vznikla v souvislosti s poskytnutím pomoci podle odstavce 1. Přitom se hradí skutečná škoda, a to uvedením v předešlý stav; není-li to možné nebo účelné, hradí se škoda v penězích. Poškozenému může být přiznána též úhrada nákladů spojených s pořízením nové věci náhradou za věc poškozenou nebo zničenou.

(5) Stát odpovídá i za škody způsobené vojáky v činné službě v souvislosti s plněním jejich úkolů stanovených zákonem.

(6) Náhradu škody poskytuje za vojáky v činné službě v zastoupení státu federální ministerstvo obrany.“.

Čl. II

U vojáků z povolání, kteří byli přijati do služebního poměru předě dnem účinnosti tohoto zákona a byli zavázáni ke službě do věkových hranic stanovených v branném zákoně, se považuje závazek ke službě za splněný, pokud setrvali ve služebním poměru po dobu deseti let od ukončení studia vojenské střední školy nebo vysoké školy, popřípadě od přijetí do služebního poměru, nebyl-li voják z povolání na vojenské škole připravován.

Čl. III

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Havel v. r.
Dubček v. r.
Čalfa v. r.

229

ZÁKON

ze dne 21. května 1991

o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku

Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky ve snaze

zmírnit následky některých majetkových krivd, k nimž došlo vůči vlastníkům zemědělského a lesního majetku v období let 1948 až 1989,

dosáhnout zlepšení péče o zemědělskou a lesní půdu obnovením původních vlastnických vztahů k půdě a

upravit vlastnické vztahy k půdě v souladu se zájmy hospodářského rozvoje venkova i v souladu s požadavky na tvorbu krajiny a životního prostředí,

se usneslo na tomto zákoně:

ČÁST PRVNÍ

§ 1

Rozsah působnosti zákona

(1) Zákon se vztahuje na

- a) půdu, která tvoří zemědělský půdní fond nebo do něj náleží,¹⁾ a v rozsahu stanoveném tímto zákonem i na půdu, která tvoří lesní půdní fond,²⁾ (dále jen „půda“),
- b) obytné budovy, hospodářské budovy a jiné stavby, patřící k původní zemědělské usedlosti, včetně zastavěných pozemků,
- c) hospodářské budovy a stavby, sloužící zemědělské a lesní výrobě nebo s ní souvisejícímu vodnímu hospodářství, včetně zastavěných pozemků,
- d) jiný zemědělský majetek uvedený v § 20.

(2) Zákon upravuje práva a povinnosti vlastníků, původních vlastníků, uživatelů a nájemců půdy, jakož i působnost státu při úpravě vlastnických a užívacích práv k pozemkům.

(3) Pokud tento zákon nestanoví jinak, řídí se právní vztahy k majetku uvedenému v odstavci 1 zvláštními předpisy.

Základní ustanovení

§ 2

(1) Kromě vlastníka mají právo užívat půdu jiné osoby jen na základě smlouvy uzavřené s vlastníkem nebo na základě smlouvy uzavřené s pozemkovým fondem.

(2) Vlastník pozemků je vlastníkem porostů na něm vzešlých; tím není dotčeno vlastnické právo zemědělských družstev k porostům na pozemcích jejich členů podle předpisů o zemědělském družstevnictví.³⁾ U pozemků daných smluvně do užívání je vlastníkem jiných než trvalých porostů uživatel, pokud se s vlastníkem nedohodne jinak.

§ 3

Půdu nelze převést do vlastnictví devizových cizozemců.⁴⁾

ČÁST DRUHÁ

§ 4

Oprávněné osoby

(1) Oprávněnou osobou je státní občan České a Slovenské Federativní Republiky, který má trvalý pobyt na jejím území, a jehož půda, budovy a stavby, patřící k původní zemědělské usedlosti, přešly na stát nebo na jiné právnické osoby v době od 25. února 1948 do 1. ledna 1990 způsobem uvedeným v § 6 odst. 1.

(2) Zemřela-li osoba uvedená v odstavci 1 před uplynutím lhůty uvedené v § 13, nebo byla-li před uplynutím této lhůty prohlášena za mrtvou, jsou oprávněnými osobami, pokud jsou státními občany České a Slovenské Federativní Republiky a mají trvalý pobyt na jejím území, fyzické osoby v tomto pořadí:

- a) dědic ze závěti, jež byla předložena při dědickém řízení, který nabyl celé dědictví,
- b) dědic ze závěti, který nabyl vlastnictví, avšak pouze v míře odpovídající jeho dědickému podílu; to neplatí, jestliže dědici podle závěti připadly jen jednotlivé věci nebo práva; byl-li dědic závětí ustanoven jen k určité části nemovitosti, na kterou se vztahuje povinnost vydání, je oprávněn pouze k této části nemovitosti,
- c) děti a manžel osoby uvedené v odstavci 1, všichni rovným dílem; zemřelo-li dítě před uplynutím lhůty uvedené v § 13, jsou na jeho místě oprávněnými osobami jeho děti, a zemřelo-li některé z nich, jeho děti,
- d) rodiče osoby uvedené v odstavci 1,
- e) sourozenci osoby uvedené v odstavci 1, a zemřelo-li některý z nich, jsou na jeho místě oprávněnými jeho děti.

(3) V případech uvedených v § 6 odst. 1 písm. j) jsou oprávněnými osobami osoby tam uvedené; ustanovení odstavce 2 písm. c) až e) platí obdobně.

§ 5

Povinné osoby

(1) Povinnými osobami jsou stát nebo právnické osoby, které ke dni účinnosti tohoto zákona nemovitost drží, s výjimkou

¹⁾ § 1 zákona č. 53/1966 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění zákona č. 75/1976 Sb.

²⁾ § 2 zákona č. 61/1977 Sb., o lesích.

³⁾ § 46 odst. 4 zákona č. 162/1990 Sb., o zemědělském družstevnictví.

⁴⁾ § 5 devizového zákona č. 528/1990 Sb.

- a) podniků se zahraniční majetkovou účastí a obchodních společností, jejichž společníky nebo účastníky jsou výhradně fyzické osoby. Tato výjimka neplatí, jde-li o věci nabyté od právnických osob po 1. říjnu 1990,
- b) cizích států.

(2) Povinná osoba je povinna s nemovitostmi až do jejich vydání oprávněné osobě nakládat s péčí řádného hospodáře, ode dne účinnosti tohoto zákona nemůže tyto věci, jejich součásti a příslušenství převést do vlastnictví jiného. Takové právní úkony jsou neplatné. Právo na náhradu škody, kterou povinná osoba způsobí osobě oprávněné porušením těchto povinností, zůstává ustanovením § 28 nedotčeno.

§ 6

Vydání nemovitosti

(1) Oprávněným osobám budou vydány nemovitosti, které přešly na stát nebo na jinou právnickou osobu v důsledku

- a) výroku o propadnutí majetku, propadnutí věci nebo zabránění věci v trestním řízení, případně v trestním řízení správním podle dřívějších předpisů, jestliže výrok byl zrušen podle zvláštních předpisů,⁵⁾
- b) odnětí bez náhrady postupem podle zákona č. 142/1947 Sb., o revizi první pozemkové reformy, nebo podle zákona č. 46/1948 Sb., o nové pozemkové reformě,
- c) postupu podle § 453a občanského zákoníku nebo podle § 287a zákona č. 87/1950 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění zákona č. 67/1952 Sb.,
- d) odnětí bez náhrady postupem podle zákona SNR č. 81/1949 Sb. SNR, o úpravě právních poměrů pastvinářského majetku bývalých urbáriátníků, komposesorátů a podobných právních útvarů,
- e) odnětí bez náhrady postupem podle zákona SNR č. 2/1958 Sb. SNR, o úpravě poměrů a obhospodařování společně užívaných lesů bývalých urbáriátníků, komposesorátů a podobných útvarů,
- f) prohlášení a smlouvy o postoupení pohledávek pro případ vystěhování (tzv. renunciační prohlášení),
- g) toho, že občan zdržující se v cizině nemovitost zanechal na území republiky,
- h) smlouvy o darování nemovitostí uzavřené dárce v tísní,
- i) dražebního řízení provedeného na úhradu pohledávky státu,
- j) soudního rozhodnutí, kterým byla prohlášena za neplatnou smlouva o převodu majetku, kterou občan před odchodem do ciziny převedl věc na jiného, bylo-li důvodem neplatnosti opuštění republiky, popřípadě uznání takovéto smlouvy účastníky za neplatnou; v takovém případě je oprávněnou osobou nabyvatel podle uvedené smlouvy, a to i pokud tato smlouva nenabyla účinnosti,
- k) kupní smlouvy uzavřené v tísní za nápadně nevýhodných podmínek,
- l) odmítnutí dědictví v dědickém řízení učiněného v tísní,
- m) vyvlastnění za náhradu, pokud nemovitost existuje a nikdy nesloužila účelu, pro který byla vyvlastněna,
- n) vyvlastnění bez vyplacení náhrady,
- o) znárodnění vykonaného v rozporu s tehdy platnými zákonnými předpisy,
- p) převzetí nemovitostí bez právního důvodu,
- r) politické persekuce⁶⁾ nebo postupu porušujícího obecně uznávaná lidská práva a svobody,⁷⁾
- s) odevzdání do vlastnictví družstva podle zvláštních předpisů.⁸⁾

(2) Obdobně se postupuje i v případech, kdy fyzickým osobám vznikl nárok na vynětí zemědělského majetku z konfiskace podle zvláštních předpisů.⁹⁾

(3) Půdu, která přešla na stát podle odstavce 1 písm. b), lze vydat ve výměře nejvýše 150 ha zemědělské půdy nebo 250 ha půdy veškeré, a to nezávisle na tom, vydá-li se jedné oprávněné osobě nebo společně několika oprávněným osobám.

(4) Oprávněná osoba je povinna po vydání nemovitosti zaplatit státu nedoplatek přídělové ceny, za kterou ji původně získala; obdobně je povinna vrátit kupní cenu nebo náhradu, která jí byla státem nebo jinou právnickou osobou při převodu nemovitosti vyplacena. Lhůtu k zaplacení určí pozemkový úřad.

⁵⁾ Zákon č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 47/1991 Sb. Zákon č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích.

⁶⁾ § 2 odst. 2 zákona č. 87/1991 Sb.

⁷⁾ § 2 odst. 3 věta první zákona č. 87/1991 Sb.

⁸⁾ Např. zákon č. 49/1959 Sb., o jednotných zemědělských družstvech, zákon č. 122/1975 Sb., o zemědělském družstevnictví.

⁹⁾ Např. nařízení Sboru pověřenců č. 26/1948 Sb. SNR, kterým se upravuje vynětí zemědělského majetku osob maďarské národnosti z konfiskace.

(5) Pokud vázly na nemovitosti ke dni převzetí státem pohledávky peněžních ústavů, zajištěné na nemovitosti a vypořádané podle zvláštních předpisů, uhradí oprávněná osoba částku, kterou stát takto vypořádal.

(6) Jestliže nemovitosti přešly do vlastnictví obce, má oprávněná osoba právo podle tohoto zákona vůči obci.

(7) Vydá-li nemovitost jiná osoba než stát, vznikne této osobě nárok na vrácení kupní ceny, kterou zaplatila při koupi nemovitosti. Tento nárok musí být uplatněn u příslušného orgánu státní správy republiky.

§ 7

Zmírnění některých dalších majetkových křivd vzniklých v důsledku platnosti nebo zvláštního použití některých právních předpisů nebo na základě jiných důvodů jen na území České republiky nebo Slovenské republiky upraví Česká národní rada nebo Slovenská národní rada zvláštním zákonem.

§ 8

(1) Na návrh původního vlastníka může soud rozhodnout, že na něj přechází vlastnické právo k nemovitosti ve vlastnictví nebo v osobním užívání fyzické osoby, jež ji nabyla od státu, který ji získal za okolností uvedených v § 6 odst. 1, a to za předpokladu, že tato fyzická osoba nabyla nemovitost buď v rozporu s tehdy platnými předpisy nebo na základě protiprávního zvýhodnění; toto ustanovení se použije i ve vztahu k osobám blízkým, na něž fyzická osoba majetek převedla. Návrh musí být uplatněn do 31. prosince 1992, jinak právo zaniká.

(2) Fyzická osoba, jejíž vlastnické právo přešlo na původního vlastníka podle odstavce 1, má vůči státu nárok na vrácení kupní ceny a na úhradu nákladů účelně vynaložených na nemovitost. Nárok se uplatňuje u příslušného ústředního orgánu státní správy republiky. Stát má v takovém případě vůči původnímu vlastníkovi nárok na náhradu nákladů účelně vynaložených na nemovitost, kterou uhradil fyzické osobě podle věty první.

§ 9

(1) Nárok uplatní oprávněná osoba u pozemkového úřadu a zároveň vyzve povinnou osobu k vydání nemovitosti. Povinná osoba uzavře s oprávněnou osobou do 60 dnů od podání výzvy dohodu o vydání nemovitosti.

(2) Dohoda podléhá schválení pozemkovým úřadem formou rozhodnutí vydaného ve správním řízení.

(3) Rozhodnutí pozemkového úřadu o neschválení dohody přezkoumá na návrh účastníka soud. Jestliže ani soud dohodu neschválí, vrátí věc pozemkovému úřadu k rozhodnutí ve věci.

(4) Nedojde-li k dohodě podle odstavce 1, rozhodne o vlastnictví oprávněné osoby k nemovitosti pozemkový úřad.

(5) Pokud je toho nezbytně třeba, může pozemkový úřad zřídit nebo zrušit na převáděné nemovitosti věcné břemeno, případně uložit jiná opatření k ochraně životního prostředí nebo důležitých zájmů jiných vlastníků.

(6) Rozhodnutí pozemkového úřadu podle odstavců 3, 4 a 5 přezkoumá na návrh účastníka soud.

§ 10

(1) Správní poplatky související s vydáním nemovitosti se nevyměňují.

(2) Oprávněná osoba domáhající se svého práva podle tohoto zákona proti povinné osobě je osvobozena od soudních poplatků.

(3) Nezbytné náklady spojené s oceněním věcí, identifikací parcel a vyměřením pozemků hradí stát.

§ 11

(1) Pozemky nebo jejich části nelze vydat v případě, že

- a) k pozemku bylo zřízeno právo osobního užívání, s výjimkou případů, kdy bylo toto právo zřízeno za okolností uvedených v § 8,
- b) na pozemku se nachází hřbitov,
- c) pozemek byl po přechodu nebo převodu do vlastnictví státu nebo jiné právnické osoby zastavěn; pozemek lze vydat, nebrání-li stavba zemědělskému nebo lesnímu využití pozemku,
- d) na pozemku byla zřízena zahrádková nebo chatová osada,¹⁰⁾
- e) na pozemku jsou tělovýchovná a sportovní zařízení.

(2) V případě uvedeném v odstavci 1 se oprávněné osobě předvedou bezúplatně do vlastnictví jiné pozemky ve vlastnictví státu v přiměřené výměře a kvalitě, jako byly její původní pozemky, a to pokud možno v téže obci, ve které se nachází převážná část pozemků původních, pokud s tím oprávněná osoba souhlasí.

(3) V případě, že podle zvláštních předpisů došlo po přechodu nebo převodu do vlastnictví státu nebo ji-

¹⁰⁾ § 52 až 58 vyhlášky č. 83/1976 Sb., o obecných technických požadavcích na výstavbu, ve znění vyhlášky č. 45/1979 Sb.

né právnické osoby k omezení užívání pozemku tím, že pozemek nebo jeho část je určen pro obranu státu¹¹⁾ nebo je určen pro těžbu nerostů¹²⁾ nebo se stal podle zvláštních předpisů¹³⁾ součástí lesního půdního fondu v národním parku nebo je na území státní přírodní rezervace, chráněného naleziště, chráněného parku, chráněné zahrady, chráněné studijní plochy, pásma hygienické ochrany vodních zdrojů prvního stupně nebo chráněného přírodního výtvaru, anebo jsou významným krajinným prvkem, je na vůli oprávněné osoby, zda bude požadovat vydání původního pozemku nebo převod jiného pozemku ve vlastnictví státu. Pokud oprávněná osoba požádá o převod jiného pozemku, postupuje se podle odstavce 2.

(4) Obytnou budovu, hospodářskou budovu a jinou stavbu, patřící k původní zemědělské usedlosti, nelze vydat v případě, že zásadní přestavbou stavba ztratila svůj původní stavebně technický charakter tak, že již nesouvisí s předmětem zemědělské výroby.

(5) Nemovitost, která je prohlášena národní kulturní památkou, nelze vydat až do doby přijetí zákonů upravujících správu a ochranu kulturních památek.

§ 12

Souběh nároků

Dojde-li k souběhu nároků oprávněných osob podle § 6 odst. 1, náleží právo na vydání původních nemovitostí té z nich, která svého vlastnictví pozbyla v důsledku jednostranného aktu státu. Pokud tímto způsobem pozbylo svého vlastnictví postupně více oprávněných osob, náleží toto právo té z nich, která vlastnictví pozbyla dříve, pokud se nedohodnou jinak. Ostatní oprávněné osoby mají v takovém případě právo na převod pozemků podle § 11 odst. 2, popřípadě na finanční náhradu.

§ 13

Lhůty k uplatnění nároku

(1) Právo na vydání nemovitosti podle § 6 může oprávněná osoba uplatnit do 31. prosince 1992. V případě uvedeném v § 6 odst. 1 písm. a) počne osmnáctiměsíční lhůta běžet až ode dne právní moci rozhodnutí, kterým byl výrok zrušen, dojde-li k tomuto rozhodnutí po datu účinnosti tohoto zákona. Neuplatněním práva ve lhůtě právo zanikne. Lhůty pro předkládání písemných důkazů v řízení před pozemkovým úřadem se řídí obecnými předpisy o správním řízení.

(2) Byla-li nemovitost vydána podle § 9, mohou osoby, jejichž nároky uplatněné ve lhůtě uvedené v odstavci 1 nebyly uspokojeny, tyto nároky uplatnit u soudu vůči osobám, kterým byla nemovitost vydána, do šesti měsíců ode dne skončení lhůty uvedené v odstavci 1.

Náhrady

§ 14

(1) Oprávněné osobě náleží náhrada za obytné budovy, hospodářské budovy a jiné stavby, které podle tohoto zákona nelze vydat. Obdobně oprávněné osobě náleží náhrada za pozemek, který se podle tohoto zákona nevydá a za který nebyl poskytnut jiný pozemek.

(2) Je-li obytná budova, hospodářská budova nebo jiná stavba, která má být vydána, podstatně zhodnocena tak, že její cena určená ke dni účinnosti tohoto zákona převyšuje cenu budovy v době převzetí státem nebo jinou právnickou osobou, je na vůli oprávněné osoby, zda převezme budovu a uhradí povinné osobě rozdíl mezi cenami, nebo požádá o náhradu.

(3) Je-li vydávaná obytná budova, hospodářská budova nebo jiná stavba znehodnocena tak, že její cena určená ke dni účinnosti tohoto zákona je podstatně nižší než cena původní budovy v době převzetí státem nebo jinou právnickou osobou, je na vůli oprávněné osoby, zda převezme budovu a požádá o náhradu ve výši rozdílu mezi cenou budovy v době převzetí státem nebo jinou právnickou osobou a cenou ke dni účinnosti tohoto zákona, nebo požádá o náhradu.

(4) Podle odstavce 2 se postupuje i v případech, kdy se obytná budova, hospodářská budova nebo jiná stavba stala součástí jiné budovy nebo stavby.

(5) Ceny se stanoví podle cenových předpisů platných ke dni účinnosti tohoto zákona.

(6) V případě, že oprávněná osoba získala nemovitost do vlastnictví přidělem od státu, poskytne se náhrada za nemovitosti uvedené v odstavci 1 jen do výše uhrazené přídělové ceny.

§ 15

(1) Oprávněné osobě náleží právo na náhradu za trvalý porost, který na pozemku byl v době jeho převzetí státem nebo jinou právnickou osobou, jestliže v době vydání pozemku na něm není jiný srovnatelný trvalý porost.

(2) Jestliže na pozemku, který má být vydán podle tohoto zákona, je trvalý porost, ačkoli v době převzetí

¹¹⁾ § 8 zákona č. 169/1949 Sb., o vojenských újezdech.

¹²⁾ § 6 a 7 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon).

¹³⁾ Zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody, ve znění pozdějších předpisů.
Zákon SNR č. 1/1955 Sb. SNR, o státní ochraně přírody, ve znění pozdějších předpisů.

pozemku státem nebo jinou právnickou osobou na pozemku srovnatelný trvalý porost nebyl, je na vůli oprávněné osoby, zda převezme pozemek a uhradí finanční náhradu nebo zda požádá o vydání jiného pozemku; v takovém případě se postupuje podle § 11 odst. 2 tohoto zákona, nedohodnou-li se účastníci smlouvy jinak.

(3) Ceny se stanoví podle cenových předpisů platných ke dne účinnosti tohoto zákona.

§ 16

(1) Náhradu za pozemky, které se podle tohoto zákona nevýdávají a za které nebyl poskytnut jiný pozemek, poskytne stát. Výši náhrady v hotovosti upraví vláda České republiky a vláda Slovenské republiky svým nařízením. Hotovost se vyplácí pouze původním vlastníkům vydávaných věcí.

(2) Ostatní náhrady podle § 14 a 15 poskytne právnická osoba (právní nástupce), která věc drží nebo ji držela v době zániku nemovitosti anebo ji převedla na osobu, která nemovitost podle tohoto zákona nevýdává.

(3) Oprávněná osoba vyzve k vydání náhrady nejpozději ve lhůtách uvedených v § 13. Závisí-li právo na náhradu na rozhodnutí pozemkového úřadu nebo soudu, končí tato lhůta uplynutím šesti měsíců ode dne právní moci rozhodnutí.

(4) Náhrada se poskytne oprávněné osobě do jednoho roku ode dne doručení výzvy. Náhrada spočívá ve věcech, které osoba povinná k poskytnutí náhrady vlastní, popřípadě v podílu na jmění této osoby, a to až do výše hodnoty původních nemovitostí a trvalých porostů, nedohodnou-li se účastníci jinak.

(5) Způsob náhrady musí být dohodnut nebo vypořádán do jednoho roku od podání písemné výzvy oprávněnou osobou, nebyl-li nárok uspokojen dříve. Se souhlasem oprávněné osoby je možno závazky vůči ní vypořádat i po tomto termínu.

ČÁST TŘETÍ

§ 17

Pozemkové fondy

(1) Nemovitosti ve vlastnictví státu uvedené v § 1 odst. 1 spravují právnické osoby zřízené zákony České národní rady a Slovenské národní rady (dále jen „pozemkové fondy“), s výjimkou pozemků,

- a) na nichž se nachází hřbitov,
- b) které jsou určeny pro obranu státu,¹⁴⁾
- c) které jsou určeny pro těžbu nerostů,¹⁵⁾
- d) chráněných podle zvláštních předpisů,¹⁶⁾
- e) které jsou součástí lesního půdního fondu, na které se nevztahuje postup podle § 6 odst. 1.

(2) Pokud tento zákon nestanoví jinak, postupují pozemkové fondy při převodu nemovitého majetku státu podle zvláštních předpisů.¹⁷⁾ Do schválení privatizačního projektu anebo v souladu s ním může pozemkový fond nemovitý majetek dát do užívání jiným osobám.

(3) Jestliže má o nemovitosti ve vlastnictví státu zájem více fyzických osob, mají přednost při postupu podle odstavce 2 dosavadní uživatelé a dále samostatně hospodařící rolníci. Z ostatních zájemců mají přednost osoby trvale bydlící v obci, v jejímž katastrálním území jsou nemovitosti.

(4) V pochybnostech o tom, zda se jedná o nemovitosti, na které se vztahuje tento zákon, rozhodují příslušné ústřední orgány státní správy republiky.

§ 18

(1) Pokud není znám vlastník nemovitosti, je pozemkový fond oprávněn dát nemovitost do užívání vhodným zájemcům; úplata za toto užívání je příjmem fondu do doby, než vlastník uplatní svá práva k této nemovitosti.

(2) Uplatní-li vlastník svá práva k nemovitosti, pozemkový fond vypoví smlouvu s nájemcem k 1. říjnu běžného roku s jednoroční výpovědní lhůtou, nedohodne-li se s vlastníkem jinak.

§ 19

Pozemkové úpravy

(1) Pozemkovými úpravami jsou změny v uspořádání pozemků v určitém území provedené za účelem vytvoření půdně ucelených hospodářských jednotek podle potřeb jednotlivých vlastníků půdy a s jejich souhlasem a podle celospolečenských požadavků na tvorbu krajiny, životního prostředí a na investiční výstavbu.

(2) O provedení pozemkových úprav a v souvislosti s tím o výměně nebo přechodu vlastnických práv, o určení hranic pozemků nebo o zřízení, popřípadě zrušení věcného břemene k dotčeným pozemkům roz-

¹⁴⁾ § 8 zákona č. 169/1949 Sb.

¹⁵⁾ Zákon č. 44/1988 Sb.

¹⁶⁾ § 2, 4 a 5 zákona ČNR č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

§ 2, 4 a 5 zákona SNR č. 27/1987 Sb., o státní památkové péči.

§ 5 a 6 zákona č. 40/1956 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

§ 7 a 8 zákona SNR č. 1/1955 Sb. SNR, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁾ Zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby.

hoduje pozemkový úřad na základě dohody vlastníků. V případě, že se vlastníci nedohodnou, rozhoduje pozemkový úřad za podmínek stanovených zákonem. Rozhodnutí pozemkového úřadu přezkoumá na návrh účastníka soud.

(3) Řízení o pozemkových úpravách upravují zákony národních rad.

ČÁST ČTVRTÁ ZVLÁŠTNÍ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 20

Náhrada živého a mrtvého inventáře

(1) K zajištění provozu zemědělské výroby má původní vlastník živého a mrtvého inventáře, jakož i zá-
sob právo na jejich náhradu, pokud je vnesl do země-
dělského družstva nebo mu byly odňaty v období
od 25. února 1948 do 1. ledna 1990. Zemřel-li původní
vlastník nebo byl-li prohlášen za mrtvého, má právo
požadovat náhradu k zajištění provozu zemědělské vý-
roby další oprávněná osoba uvedená v § 4 odst. 2.

(2) Povinnost poskytnout náhradu podle odstav-
ce 1 má právnická osoba, která tyto věci převzala, nebo
její právní nástupce, a to ve lhůtě jednoho roku, nedo-
hodnou-li se účastníci jinak. V případě, že tato právnic-
ká osoba uhradila státu hodnotu živého a mrtvého in-
ventáře a zásob, má právo na proplacení této částky vů-
či státu; tento nárok lze uplatnit u příslušného ústřed-
ního orgánu státní správy republiky ve lhůtě jednoho
roku od poskytnutí náhrady.

(3) Náhrada se poskytne ve věcech téhož nebo
srovnatelného druhu, jakosti a v množství přiměřeném
převzaté části nemovitosti k zajištění provozu země-
dělské výroby; není-li to možné, poskytne se náhrada
ve službách pro zabezpečení zemědělské výroby, pří-
padně podílem na jmění právnické osoby uvedené
v odstavci 2, a to až do výše hodnoty odňatých věcí
v cenách ke dni účinnosti tohoto zákona, případně ná-
hrada v jiné formě. Od stanovené náhrady se odečte
náhrada za živý a mrtvý inventář a za zásoby, vyplace-
ná před účinností tohoto zákona. Nedojde-li k dohodě,
rozhodne na návrh soud.

(4) Právo na náhradu zaniká, nebude-li uplatněno
ve lhůtách uvedených v § 13.

(5) Vláda České republiky a vláda Slovenské re-
publiky stanoví způsob výpočtu výše náhrad za věci
uvedené v odstavci 1 pro případ, kdy nelze prokázat
odnětí nebo vnesení těchto věcí nebo nelze určit jejich
současnou hodnotu.

§ 21

Je-li oprávněných osob více a nárok na vydání věci
uplatní jen některé z nich, vydá se jim věc celá.

§ 22

Zánik některých užívacích práv

(1) Dnem účinnosti tohoto zákona zanikají tato
práva k majetku uvedenému v § 1 odst. 1:

- a) právo družstevního užívání ke sdruženým pozem-
kům vlastníků, kteří nejsou členy zemědělského
družstva,¹⁸⁾
- b) právo užívání půdy a jiného zemědělského majet-
ku k zajištění výroby,¹⁹⁾
- c) právo užívání k zajištění lesní výroby a ostatních
funkcí lesa,²⁰⁾
- d) právo bezplatného užívání rybníků,²¹⁾
- e) právo trvalého užívání nemovitosti ve vlastnictví
státu,²²⁾
- f) právo hospodaření k nemovitostem ve vlastnictví
státu.²³⁾

(2) Nedošlo-li mezi dosavadním uživatelem
a vlastníkem k jiné dohodě, vznikne dnem účinnosti
tohoto zákona nebo dnem, kdy byla nemovitost podle
části druhé tohoto zákona vydána, mezi nimi nájemní
vztah, který lze vypovědět k 1. říjnu běžného roku.
Výpovědní lhůta činí jeden rok, pokud nebude dohod-
nuto jinak; v případě, že pozemek je pro vlastníka ne-
přístupný, nemůže výpovědní lhůta skončit dříve, než
budou provedeny pozemkové úpravy. V případě,
že oprávněné osobě mají být vydány také budovy
a stavby nebo poskytnuty náhrady podle tohoto záko-
na, nemůže výpovědní lhůta u výpovědi dané nájem-
cem skončit dříve, než tyto nároky vypořádá. V roce
1991 a 1992 mohou vlastníci k provozování zeměděl-

¹⁸⁾ § 46 zákona č. 162/1990 Sb.

¹⁹⁾ § 1 zákona č. 123/1975 Sb., o užívání půdy a jiného zemědělského majetku k zajištění výroby, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰⁾ § 12 zákona č. 61/1977 Sb.

²¹⁾ § 4 zákona č. 102/1963 Sb., o rybářství.

²²⁾ § 70 hospodářského zákoníku.

²³⁾ § 64 hospodářského zákoníku.

ské výroby vypovědět nájemní vztah k 1. říjnu 1991 nebo k 1. říjnu 1992 výpovědí doručenou nejpozději do jednoho měsíce před tímto dnem.

(3) Je-li na pozemku zřízena zahrádková nebo chatová osada, skončí výpovědní lhůta dnem, kdy mělo skončit právo dočasného užívání pozemku. Nájemce má právo na prodloužení nájmu o dalších 10 let, nedohodnou-li se účastníci jinak. Nájemce má po dobu nájmu předkupní právo k pozemku. Výše nájemného a kupní cena se řídí bonitou půdy a kulturou pozemku v době vzniku práva užívání. Ustanovení § 21 vyhlášky ministerstva financí, cen a mezd České socialistické republiky č. 182/1988 Sb., o cenách staveb, pozemků, trvalých porostů, úhradách za zřízení práva osobního užívání pozemků a náhradách za dočasné užívání pozemků, ve znění pozdějších předpisů, a § 21 vyhlášky ministerstva financí, cen a mezd Slovenské socialistické republiky č. 205/1988 Sb., o cenách staveb, pozemků, trvalých porostů, úhradách za zřízení práva osobního užívání pozemků a o náhradách za dočasné užívání pozemků, ve znění pozdějších předpisů, umožňující zvýšení zjištěné ceny se v tomto případě nepoužijí.

(4) Vlastník pozemku uvedeného v odstavci 3 má právo do tří let od účinnosti tohoto zákona požádat pozemkový fond o výměnu tohoto pozemku za jiný pozemek ve vlastnictví státu. Vyměňovaný pozemek se poskytne v přiměřené výměře a kvalitě, jako byl pozemek původní, a to pokud možno v témže katastrálním území.

(5) Nájemce je oprávněn užívat pozemek v souladu s jeho určením podle předpisů o evidenci nemovitostí. S užívanou nemovitostí je povinen nakládat s péčí řádného hospodáře a po skončení nájmu vrátit budovy a stavby ve stavu odpovídajícím obvyklému opotřebení.

§ 23

Právo na náhradu podle ustanovení § 14 a 16 má i vlastník obytné nebo hospodářské budovy, která byla odstraněna v době užívání organizací podle zvláštních předpisů.²⁴⁾ V případě, že tuto budovu odstranila jiná právnická osoba než stát, má vlastník právo na finanční náhradu vůči této právnické osobě, pokud se nedohodnou na jiném způsobu náhrady.

§ 24

Náhrady za trvalé porosty

(1) V případě, že trvalé porosty vzešly na pozemcích v době jejich užívání zemědělskými nebo lesními organizacemi podle zvláštních předpisů,²⁴⁾ stávají se vlastnictvím vlastníka pozemku dnem skončení prá-

va užívání; uživateli pozemku však náleží užítky z nich po dobu užívání.

(2) V případě, že před převzetím do užívání zemědělskou nebo lesní organizací nebyly na pozemku vysazeny jiné srovnatelné porosty, má uživatel právo na náhradu hodnoty nově vysazených trvalých porostů v ceně ke dni účinnosti tohoto zákona.

(3) Na návrh vlastníka, který má uhradit dosavadnímu uživateli hodnotu trvalých porostů podle odstavce 2, vymění pozemkový fond jeho pozemek za jiný pozemek ve vlastnictví státu. Povinnost nahradit hodnotu trvalých porostů přechází v takovém případě na stát.

(4) Nejsou-li na pozemku ke dni skončení práva užívání srovnatelné trvalé porosty, které na něm byly ke dni vzniku práva užívání, vymění pozemkový fond na návrh vlastníka jeho pozemek za jiný pozemek ve vlastnictví státu se srovnatelnými trvalými porosty; není-li výměna možná, má vlastník právo vůči uživateli na finanční náhradu ve výši rozdílu mezi cenami trvalých porostů platnými ke dni účinnosti tohoto zákona.

Práva vlastníků a uživatelů budov a pozemků

§ 25

(1) Vlastník vstupuje do práv a závazků pronajímatele, plynoucích z dohody o odevzdání a převzetí bytu, z nájmu pozemku nebo ze smlouvy o nájmu nebytového prostoru v převzaté nemovitosti.

(2) Dosavadní uživatelé bytů, pozemků a nebytových prostor v převáděných nemovitostech, které slouží

- a) činnosti diplomatických a konzulárních misí,
- b) poskytování zdravotnických a sociálních služeb,
- c) školství,
- d) provozu kulturních a tělovýchovných zařízení,
- e) pracovní rehabilitaci a zaměstnání zdravotně postižených osob,

mají nárok vůči vlastníkovi na uzavření dohody o užívání bytu, pozemku nebo nájmu nebytových prostor. V těchto případech může vlastník dohodu vypovědět nejdříve po uplynutí 10 let ode dne účinnosti tohoto zákona, nedohodnou-li se účastníci jinak; tento závazek přechází na všechny další vlastníky v uvedené době.

(3) Nedohodne-li se o výši nájemného a podmínkách jeho placení vlastník s uživatelem bytu, pozemku nebo nebytových prostor uvedených v odstavci 2, roz-

²⁴⁾ Například zákon č. 123/1975 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 61/1977 Sb.

hodne o výši nájemného příslušný orgán státní správy podle obecně platných cenových předpisů.

§ 26

(1) Doplňuje se ustanovení § 9 odst. 2 zákona č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, ve znění pozdějších předpisů tak, že se vkládá nové písmeno i), které zní:

„i) jde o nájem nebytového prostoru v nemovitosti převedené původnímu vlastníkovi podle zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku.“.

(2) Na návrh vlastníka obytné budovy patřící k zemědělské usedlosti uplatněný do tří let od účinnosti tohoto zákona zruší příslušný orgán právo užívání k bytu nebo rozhodne o jeho vyklizení, jestliže jej vlastník potřebuje pro sebe a osoby blízké k provozování zemědělské výroby.

§ 27

(1) Uživatel bytu nebo nebytových prostor, který v souladu se stavebními předpisy provedl vlastním nákladem úpravy, jimiž se byt nebo nebytové prostory zhodnotily, má nárok na náhradu zhodnocení, skončily-li mu právo jejich užívání.

(2) Jestliže byt nebo nebytový prostor je ke dni skončení práva užívání znehodnocen více, než odpovídá běžnému opotřebení, je uživatel těchto prostor povinen uhradit vlastníkovi budovy náhradu za toto znehodnocení.

(3) Náhrady se stanoví podle cenových předpisů platných ke dni skončení práva užívání.

§ 28

Povinná osoba nemůže proti oprávněné osobě uplatňovat žádné finanční nebo jiné nároky související s vydávanými věcmi. Rovněž oprávněná osoba, která byla věc vydána, nemůže proti povinné osobě uplatňovat jiné nároky související s vydávanou věcí, než jsou uvedeny v tomto zákoně.

§ 29

Majetek církví

Majetek, jehož původním vlastníkem byly církve, náboženské společnosti, řády a kongregace, nelze převádět do vlastnictví jiným osobám do přijetí zákonů o tomto majetku.

§ 30

Pro postup podle části druhé tohoto zákona se za majetek uvedený v § 1 odst. 1 považuje i majetek, který byl v době odnětí vlastnického práva k těmto účelům užíván.

§ 31

Ustanovení části druhé a § 20 nelze použít pro případy, kdy byla věc získána v době nesvobody osobami státně nespolehlivými, nebo v důsledku rasové persekuce.

§ 32

Zvláštní ustanovení o pozemkových reformách

Ode dne účinnosti tohoto zákona se nepoužijí ustanovení zákona č. 215/1919 Sb., o zabránění velkého majetku pozemkového, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 142/1947 Sb., o revizi první pozemkové reformy, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 46/1948 Sb., o nové pozemkové reformě.

§ 33

(1) Z majetku zemědělských družstev budou přednostně uspokojeny nároky vyplývající ze zákonů upravujících zmírnění následků některých majetkových krívd²⁵⁾ a tohoto zákona. Zvláštní zákon upraví způsob stanovení členského podílu, základního členského vkladu nebo jiné majetkové účasti na majetku zemědělských družstev; zemědělská družstva se nemohou se svými členy vypořádat do doby přijetí stanov přízpusobených tomuto zvláštnímu zákonu.

(2) Zemědělská družstva nemohou svůj majetek převádět do vlastnictví právnických nebo fyzických osob, nejde-li o převod při dodávce výrobků, provádění prací nebo poskytování jiného plnění (obvyklé hospodaření) v rámci vymezeného předmětu činnosti družstva.

(3) Se svými majetkovými účastmi na podnikání jiných právnických osob nemohou zemědělská družstva nakládat do doby přijetí zvláštního zákona uvedeného v odstavci 1.

(4) Omezení podle odstavců 2 a 3 se nevztahují na uspokojení nároků vyplývajících ze zákonů upravujících zmírnění následků některých majetkových krívd²⁵⁾ a tohoto zákona.

(5) Omezení podle odstavců 2 a 3 se vztahují i na majetek svěřený družstevnímu podniku,²⁶⁾ sdruže-

²⁵⁾ Zákon č. 403/1990 Sb., o zmírnění následků některých majetkových krívd, ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 87/1991 Sb.

²⁶⁾ § 43 zákona č. 162/1990 Sb.

ný do společného podniku a na majetek těmito právními osobami vytvořený, nejde-li o majetek vyloučený podle § 5 odst. 1 písm. a).

(6) Výjimky z ustanovení odstavců 2, 3 a 4 může v odůvodněných případech udělit vláda České republiky nebo vláda Slovenské republiky. Udělená výjimka nahrazuje povolení podle zvláštních předpisů.²⁷⁾

§ 34

Zrušovací ustanovení

Zrušují se

1. zákon č. 123/1975 Sb., o užívání půdy a jiného zemědělského majetku k zajištění výroby, ve znění zákona č. 95/1988 Sb. a zákona č. 114/1990 Sb.
2. § 12 až 19 zákona č. 61/1977 Sb., o lesích,

3. § 4 zákona č. 102/1963 Sb., o rybářství,
4. § 50 odst. 2, 4 a 5 a § 51 zákona č. 162/1990 Sb., o zemědělském družstevnictví,
5. zákon SNR č. 81/1949 Sb. SNR, o úpravě právních poměrů pastvinářského majetku bývalých urbáriátníků, komposesorátů a podobných právních útvarů,
6. zákon SNR č. 2/1958 Sb. SNR, o úpravě poměrů a obhospodařování společně užívaných lesů bývalých urbáriátníků, komposesorátů a podobných útvarů.

§ 35

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Havel v. r.

Dubček v. r.

Čalfa v. r.

230

NAŘÍZENÍ VLÁDY

České republiky

ze dne 8. května 1991

o zřizování středních odborných učilišť a středisek praktického vyučování ústředními orgány státní správy a o podmínkách uzavírání smluv k jejich materiálnímu a finančnímu zabezpečení

Vláda České republiky nařizuje podle § 10 odst. 2 a § 11a odst. 5 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon), ve znění zákona č. 522/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon), ve znění zákona č. 171/1990 Sb.:

§ 1

(1) Ústřední orgán státní správy (dále jen „ústřední orgán“) je povinen zřídit střední odborné učiliště nebo středisko praktického vyučování, které před účinností zákona č. 522/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon), ve znění zákona č. 171/1990 Sb., zřídil

- a) státní podnik nebo státní organizace (dále jen „podnik“) jím založená nebo založená ústředním orgánem, jehož působnost převzal,
- b) orgán státní správy a provozovatelem byl podnik jím založený,

pokud před nabytím účinnosti tohoto nařízení nebyly zřízeny již jiným ústředním orgánem.

(2) Před zřízením středního odborného učiliště nebo střediska praktického vyučování ústředním orgánem podnik zruší střední odborné učiliště nebo středisko praktického vyučování jako svou vnitřní organizační jednotku a převede právo hospodaření s majetkem sloužícím ke dni 30. 6. 1990 převážně pro přípravu mládeže na povolání a odborné činnosti na ústřední orgán.

(3) Nemůže-li ústřední orgán určený podle odstavce 1 z vážných důvodů zřídit střední odborné učiliště nebo středisko praktického vyučování, je povinen projednat s jiným ústředním orgánem převzetí práva hospodaření s majetkem podle odstavce 2 a zřízení středního odborného učiliště nebo střediska praktického vyučování tímto ústředním orgánem. K převodu práva hospodaření a ke zřízení středního odborného učiliště nebo střediska praktického vyučování jiným ústředním orgánem je třeba souhlasu ministerstva škol-

²⁷⁾ Zákon č. 173/1988 Sb., o podniku se zahraniční majetkovou účastí, ve znění pozdějších předpisů.

ství, mládeže a tělovýchovy České republiky (dále jen „ministerstvo školství“). Nedojde-li k dohodě mezi ústředními orgány, zřídí střední odborné učiliště nebo středisko praktického vyučování ministerstvo školství.

(4) Vážnými důvody podle odstavce 3 se rozumí zejména

- a) omezení činnosti středního odborného učiliště nebo střediska praktického vyučování,
- b) skutečnost, že ve středním odborném učilišti a ve středisku praktického vyučování se připravuje většina žáků pro organizace v působnosti jiného ústředního orgánu nebo se nepřipravuje pro určitou organizaci.

§ 2

Podmínkou pro uzavření hospodářské smlouvy k materiálnímu a finančnímu zabezpečení středních odborných učilišť a středisek praktického vyučování, které byly vnitřní organizační jednotkou rušeného podniku, je, že při likvidaci je likvidátor povinen vypořádat přednostně závazky podniku vůči žákům, kteří

byli přijati do středního odborného učiliště nebo střediska praktického vyučování pro jeho potřebu. Finanční prostředky na dokončení přípravy těchto žáků převede likvidátor střednímu odbornému učilišti nebo středisku praktického vyučování, které k nim převzalo práva a povinnosti za jejich přípravu.

§ 3

Ústřední orgán, na který podnik převedl nebo převede bezplatně právo hospodaření s majetkem podle § 1 odst. 2 tohoto nařízení, zřídí podle § 1 tohoto nařízení střední odborné učiliště nebo středisko praktického vyučování jako právnickou osobu a převede na ně bezplatně právo hospodaření s tímto majetkem. Obdobně postupuje v případě začlenění tohoto majetku do již zřízeného středního odborného učiliště.

§ 4

Toto nařízení se vztahuje též na speciální střední odborná učiliště, odborná učiliště a učiliště.

§ 5

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Pithart v. r.

Vydavatel: Federální ministerstvo vnitra - **Redakce:** Nad štolou 3, poštovní schránka 21/SB, 170 34 Praha 7 - Holešovice, telefon (02) 37 69 71 a 37 88 77, telefax (02) 37 88 77 - **Administrace:** SEVT, s. p., Tržiště 9, 118 16 Praha 1 - Malá Strana, telefon (02) 53 38 41-9, telefax (02) 53 10 14, 53 00 26, telex 123518 - Vychází podle potřeby - **Roční zálohované předplatné činí 480,- Kčs** a je stanoveno za dodávku kompletního ročníku včetně rejstříku - **Účet pro předplatné:** Komerční banka Praha 1, účet č. 19-706-011- Novinová sazba povolena poštou Praha 07, číslo 313348 BE 55 - **Tisk:** Tiskárna federálního ministerstva vnitra - Dohlédací pošta Praha 07.

Distribuce předplatitelům: SEVT, s. p., Tržiště 9, 118 16 Praha 1 - Malá Strana, telefon 53 38 41-9, telefax 531014, 530026, telex 123518 - Požadavky na zrušení odběru a změnu počtu výtisků pro nadcházející ročník je třeba uplatnit do 15. 11. kalendářního roku. Změny adres se provádějí do 15 dnů. V písemném styku vždy uvádějte číslo vyúčtování - Požadavky na nové předplatné budou vyřízeny do 15 dnů a dodávky budou zahájeny od nejbližší částky po tomto datu - Reklamacie je třeba uplatnit písemně do 15 dnů od data rozeslání. - Jednotlivé částky lze na objednávku obdržet v obytném středisku SEVT, Svatoslavova 7, 140 83 Praha 4 - Nusle, telefon 43 36 15, za hotové v prodejnách SEVT: Praha 2, Bruselská 2, telefon (02) 25 84 93 - Brno, Česká 14, telefon (05) 265 72 - Karlovy Vary, Sokolovská 53, telefon (017) 268 95, v prodejnách Knihy: Olomouc, nám. Míru 5 - Ostrava, Dimitrova 14 - Ostrava, Výškovická ul., obchodní pavilóny a ve vybrané síti prodejen PNS.